Hoa Kỳ và Iran: Từ đối đầu đến đối thoại, lựa chọn trong bế tắc?

ISSN: 2734-9195 11:27 13/04/2026

Có thể thấy, việc ngồi lại đàm phán không phải là biểu hiện của sự đồng thuận, mà là hệ quả của bế tắc. Khi mọi con đường khác đều dẫn đến tổn thất lớn hơn, con người hay các quốc gia buộc phải chọn con đường ít tổn hại nhất.

Trong một diễn biến đáng chú ý của cục diện **địa chính trị** toàn cầu, Phó Tổng thống JD Vance đã tới Islamabad (Pakistan), mở ra cuộc đàm phán trực tiếp hiếm hoi giữa Mỹ và Iran. Sự kiện diễn ra trong bối cảnh căng thẳng quân sự vừa lắng xuống, nhưng niềm tin giữa các bên vẫn ở mức mong manh.

Đây không chỉ là cuộc gặp ngoại giao thông thường, mà là phép thử đối với khả năng đối thoại trong một thế giới đang bị chia cắt bởi lợi ích, nghi kỵ và ký ức xung đột.

Từ góc nhìn Phật học cho thấy: Khi tâm còn bị chi phối bởi ký ức và định kiến, đối thoại dễ trở thành sự đối đầu bằng lời nói hơn là con đường đi đến hiểu biết.

Từ đối đầu đến đối thoại: Lựa chọn trong bế tắc

Sự hiện diện của các phái đoàn cấp cao từ cả hai phía cho thấy mức độ nghiêm túc của tiến trình này. Phía Mỹ không chỉ có JD Vance mà còn có các cố vấn chiến lược; phía Iran cũng cử đoàn đại biểu quy mô lớn với sự tham gia của những nhân vật chủ chốt trong hệ thống chính trị và ngoại giao.

Những vấn đề được đưa lên bàn đàm phán đều là các điểm nóng lâu nay: từ an ninh hàng hải tại Eo biển Hormuz, chương trình hạt nhân của Iran, đến các lệnh trừng phạt kinh tế và những hệ lụy từ các cuộc **xung đột** khu vực.

Có thể nói, đây không phải là cuộc đối thoại của thiện chí thuần túy, mà là kết quả của một quá trình dồn nén. Khi các lựa chọn khác. đặc biệt là xung đột quân sự trở nên quá tốn kém và rủi ro, đối thoại trở thành con đường "ít tổn hại nhất".

[Góc nhìn quán chiếu Phật học: Trong đời sống cũng vậy, nhiều khi chúng ta không chọn điều đúng nhất, mà chỉ chọn điều ít gây khổ đau nhất trong hoàn cảnh bị giới hạn bởi tham - sân - si].

Dù cùng ngồi lại, cả hai phía đều không giấu sự dè chừng. Những phát biểu cứng rắn vẫn được đưa ra, phản ánh thực tế rằng đối thoại chưa đồng nghĩa với tin tưởng.

Trong lịch sử quan hệ quốc tế, đặc biệt giữa Mỹ và Iran, niềm tin không phải là nền tảng sẵn có, mà là điều phải được kiến tạo qua thời gian và thường xuyên bị phá vỡ.

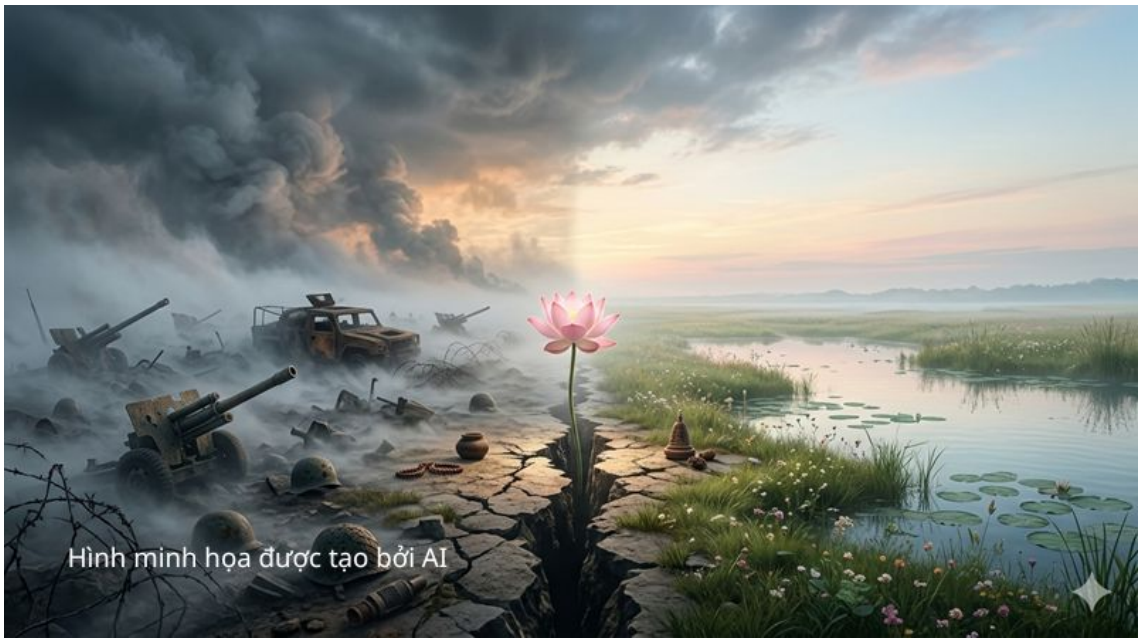
Ở đây, ta thấy rõ một nghịch lý: Các bên buộc phải thảo thuyết với nhau, dù chưa thể tin nhau.

[Góc nhìn quán chiếu Phật học: Nghi kỵ là biểu hiện của tâm chưa an. Khi nội tâm còn bất ổn, mọi mối quan hệ dù cá nhân hay quốc gia đều dễ rơi vào vòng lặp phòng vệ và đối đầu].

Vô thường và chuyển hóa: Từ giải pháp tạm thời đến nền tảng bền vững

Dưới ánh sáng rọi chiếu từ lăng kính Phật học, tình trạng đối đầu kéo dài giữa các quốc gia có thể được nhìn như một biểu hiện của vô minh, khi mỗi bên bị che lấp bởi nhận thức hạn hẹp về lợi ích và nỗi sợ hãi của chính mình.

Từ vô minh khởi sinh chấp thủ, từ chấp thủ dẫn đến đối kháng. Và khi đối kháng tích tụ đủ lâu, sẽ trở thành vòng xoáy khó thoát, nơi mọi hành động đều bị chi phối bởi ký ức tổn thương và nỗi lo phòng vệ.

Trong bối cảnh ấy, đối thoại - dù chưa trọn vẹn vẫn là bước chuyển quan trọng. Đó mở ra khả năng nhìn thấy “phía bên kia” không chỉ là đối thủ, mà còn là một thực thể cùng chịu ràng buộc bởi những điều kiện **lịch sử** và chính trị phức tạp.

Khi thấy được tính duyên khởi của mọi xung đột, chúng ta có cơ hội buông bớt chấp chước và mở ra cánh cửa của hiểu biết.

Lệnh ngừng bắn trước đó tạo điều kiện cho cuộc gặp này, nhưng cũng đồng thời nhắc nhở rằng hòa bình không phải là trạng thái bền vững, mà luôn mang tính tạm thời.

Trong giáo lý nhà Phật, mọi pháp đều vô thường. Hòa bình, nếu không được nuôi dưỡng bằng hiểu biết và thiện chí cũng có thể tan biến nhanh như khi vừa xuất hiện.

Giá trị của cuộc đàm phán không chỉ nằm ở kết quả trước mắt, mà còn ở việc liệu có thể tạo ra những điều kiện lâu dài để giảm thiểu xung đột hay không.

Nhận ra vô thường không để bi quan, mà để trân trọng và nuôi dưỡng những điều thiện lành khi chúng còn hiện hữu.

Có thể thấy, việc ngồi lại đàm phán không phải là biểu hiện của sự đồng thuận, mà là hệ quả của bế tắc. Khi mọi con đường khác đều dẫn đến tổn thất lớn hơn, con người hay các quốc gia buộc phải chọn con đường ít tổn hại nhất.

Từ góc nhìn Phật học, giải pháp bền vững đòi hỏi không chỉ thay đổi hành vi, mà còn chuyển hóa nhận thức, từ đối đầu sang hiểu biết, từ nghi kỵ sang xây dựng niềm tin.

Thay lời kết

Cuộc gặp tại Islamabad chưa mang lại những đột phá, nhưng trong thế giới đang bị kéo căng bởi **xung đột** và cạnh tranh, việc các bên chấp nhận đối thoại đã là một tín hiệu đáng suy ngẫm.

Bởi lẽ, như tinh thần của đạo Phật vẫn nhắc nhở, giảm thiểu khổ đau, dù chỉ một phần cũng đã là một bước tiến.

Nhưng phía sau những cái bắt tay ngoại giao, vẫn còn đó những câu hỏi chưa có lời giải đáp:

+ Liệu đối thoại có đủ sức vượt qua lớp dày của nghi kỵ đã tích tụ qua nhiều thập kỷ?

+ Khi lợi ích còn đặt cao hơn hiểu biết, hòa bình có thể đi xa đến đâu

+ Và quan trọng hơn, khi nào nhân loại, hay các quốc gia thực sự sẵn sàng chuyển hóa từ bên trong, thay vì chỉ điều chỉnh ở hình thức?

Câu trả lời cho hòa bình bền vững không nằm hoàn toàn trên bàn đàm phán, mà bắt đầu từ sự chuyển hóa trong nhận thức và tâm thức của mỗi bên.

Tác giả: **Hoa Mạn**

Nội dung tham khảo: Bài viết “Phó Tổng thống Mỹ đến Pakistan, khởi động cuộc đàm phán trực tiếp với Iran”. Nguồn link: https://tienphong.vn/pho-tong-thong-my-den-pakistan-khoi-dong-cuoc-dam-phan-truc-tiep-voi-iran-post1834902.tpo